

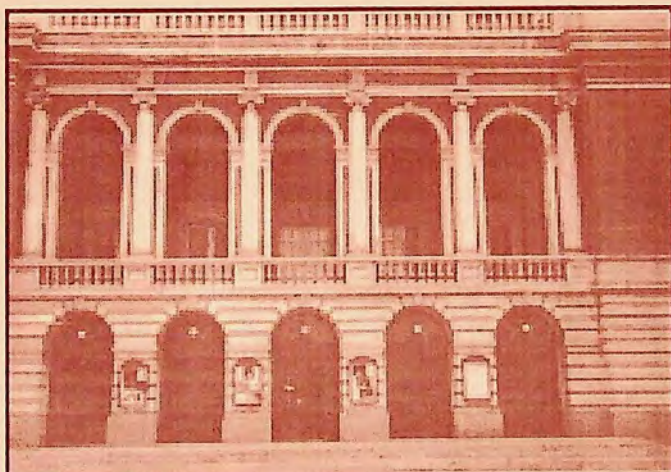
К 78(092)/К 73 С

120000809686

Н К О Е В

**ЕХОТО ОТ ПЕСНИТЕ
ИМ
ОСТАВИ СВЕТА
СЛЕДИ**

О Ч Е Р Ц И

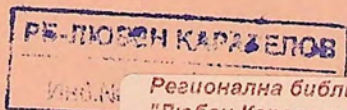
ммане

Стоян Коев

ЕХОТО ОТ ПЕСНИТЕ ИМ

ОСТАВИ СВЕТЛИ СЛЕДИ

На Мила Доротеева
с уважение и благо-
дарност за вниманието
и към творчеството
ми.
30. VIII. 2000 г. Коев

Регионална библиотека
"Любен Каравелов" - Русе

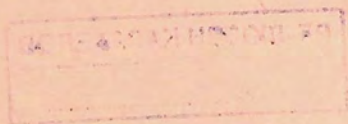
120000809686

34018

206232

481.1.041.2 (494.205) / (091) + 92 / (492.2)

К 48/091
К43С

Ехото от песните им остави светли следи
© Стоян Коев – автор

СТОЯН КОЕВ

*ЕХОТО ОТ ПЕСНИТЕ ИМ
ОСТАВИ СВЕТЛИ СЛЕДИ*

ОЧЕРЦИ

Русе, 1999

STOBIKOL

EXOTOXIN

EXOTOXIN

EXOTOXIN

EXOTOXIN

ПРЕДГОВОР

Преди да седна пред белия лист и започна работа по заплануваната си поредна книга, се замислих за наскоро издадената ми книга, посветена на примадоната Пенка Маринова. В тази книга бегло отразявам творческата дейност и на други артисти, вече покойници, а и на появилите се след това по-млади и талантиви русенски артисти. Споменават се имената и на самодейци, които не са завършили Консерватория.

И дойдох до извода, че в навечерието на 50-годишния юбилей на Операта, наложително ми е да напиша книга и за останалите. Те, кой повече, кой по-малко, допринесоха с творческото си превъплъщение и певчески талант за неимоверно бързото израстване творческия престиж на Русенската опера под ръководството на диригенти и режисьори като Драган Кърджиев и Константин Илиев.

Нелък е бил дългогодишният труд на оперните ни артисти и ръководители особено в първите две-три години. Резултатите от този самоотвержен труд станаха достояние не само на обществеността на нашия град, но им вдъхна смелост да се явят на международния фестивал в Букурещ – Румъния, а и да се завърнат с втора награда /първата бе за реномираната Виенска опера/. След това вече вратите на оперите в страната и чужбина бяха отворени за нашите солисти.

Цялостният успех, който ежегодно растеше, стимулира ръководителите - директори, режисьори и диригент да поставят все по-отговорни задачи – с постановките на световните класици като: Верди, Росини, Моцарт и много други.

Вероятно, уважаеми читателю, разгръщайки тази книга, ще ви впечатли, че са поместени очерци и за двама самодейци в областта на песенното изкуство. Не се учудвайте. Обстоятелството, че тези невероятни таланти бяха прослушани от специалисти, членове на филхармоничното дружество, които също са допринесли досега твърде много в духовната област, потвърди техните дарования. Това тяхно заключително мнение ме застави да напиша очерци и за тях. Те са в пенсионна възраст и продължават да дават своята дан в областта на музиката.

1 ноември 1999 г.
Стоян Коев

ПЪРВ ИЗМЕЖДУ ПЪРВИТЕ

Името на Стефан Георгиев става известно като певец и солист

в началото на певческата му дейност още като хорист в катедралния църковен хор в Русе през 1938 година. Талантливият млад човек бил открит от тогавашния диригент на хора Борис Пинтев. Сред мъжете той се отличавал с високите си тонове на тенор. Постепенно гласовите му възможности нараснали и стигнал до първи тенор. Това определило мястото му на солист, което решило и по нататъшната му съдба на оперен артист.

Стефан Георгиев е роден на 9 януари 1909 година в град Русе. Произхожда от работническо семейство. Баштата – самодеец

майстор с надареност да усвоява успоредно професията на ремонтчик почти на всички музикални инструменти, но главно духовите, а за да ги проверява за тяхната годност, той бързо усвоил свиренето на всички, минали през сърчните му ръце.

Всестранно надарен и в певческо отношение, той предал на малкия си син Стефко обичта си към музиката, а впоследствие и на внука си Георги /настоящия актьор Георги Стефанов, чийто 60-годишен юбилей русенската културна общественост отбеляза в края на месец октомври т.г./. Внукут Георги наследил певческата дарба, но в последния момент се отказал и продължил в Театралния институт. Понастоящем той е един от водещите актьори в театър "Сава Огнянов".

Години преди още да се появи идеята за основаване на Русенска опера, Стефан Георгиев е между първите, които диригентът Борис Пинтев включил в самодейната трупа, която създал при църковния хор. Дейността на тази трупа просъществувала няколко години и в нея била поставена оперетата "Гергана", в която Стефан

дебютирал в ролята на Никола.

Дошло време Русе да има симфоничен оркестър. Един от първите сторонници на това дело бил Стефан Георгиев, който получил активното съдействие на д-р Казанджиев, Константин Казанджиев – Фалана и др. Избрали го за секретар – кипящия от енергия и любов към музиката и главно към пеенето. Тук вече Стефан се видял в среда, която всеотдайно му помагала в издирването на талантиливи оркестранти от всички родове инструменти. Дошлият за диригент Константин Илиев в началото на 1948 година се замислил и върху идеята за създаване на Опера.

И отново Стефан е в челните редици на активните откриватели на солисти и хористи, каквито в града ни имало немалко сред младежта. Но сред всички по-късно се открояват Кольо Николов, Атанасов, Борисов, Абаджимаринов – от по-младото поколение впоследствие. Започнали да прииждат и други от утвърдените вече солисти в разните ансамбли, като Кирил Кръстев, след няколко година – Николай Здравков, а преди него се завърнал в родината Крондев и впоследствие Косьо Лунгов. Дошла за вокален педагог Зафирова и когато вече подготовката била извършена, пристига за председател на журито проф. Любомир Пипков.

В продължение на няколко дни журито приело почти всички кандидати за солисти и хористи, а някой за стажанти и съставът на Операта бил вече почти оформен.

Репетициите и първите представления след откриването на сезона били в сградата на сегашния Куклен театър. Първата роля, в която дебютирал Стефан Георгиев била на Алфред от операта „Травиата“. Бляскавият му лиричен тенор впечатлил жадуващата за оперна музика русенска публика.

С появата на оперната сцена на Николай Здравков, Стефан Георгиев вече имал достоен заместник. С оглед на предстоящите постановки, диригентът, а и главния режисьор Кърджиев решили, че Стефан би следвало да бъде изпратен на специализация, макар и за по-кратко време. В 1955 година младият, талантилив и вече изявил се в отговорни роли певец имал щастието да получи солидна подготовка при проф. Илия Йосифов, при когото са се готвили Николай Здравков и Кирил Кръстев.

При откриването на оперния сезон, Стефан окрилен с нови сили и надежди застава на оперната ни сцена с увереността на

проверен вече от специалисти глас на тенор.

Интересното във взаимоотношенията между солистите е, че не само не си завиждали в певческо и сценично отношение, но в кръга на дружеските им отношения си помагали с добронамерена критика. Разбира се, в това отношение им помагал и режисьора Кърджиев.

Дошло време да бъде поставена операта "Хернани". Без да се колебае, режисьорът поставя задачата на Стефан Георгиев. Именно в тази си роля талантливия тенор блясва като пролетно слънце и удивил почитателите си с певческото си изкуство. Всред най-възторжените му почитатели хрумнала идеята и му сложили прозвището Хернани. За радост на всички, то си останало за винаги.

*

*   *

Още с участието си в "Травиата" на фестивала в Букурещ, а след това и в град Тимишоара, нашият оперен състав впечатлил журито на тоя фестивал и в заклочителните спектакли нашите изпълнители се наредили на второ място при класацията, след световноизвестната Виенска опера. Този техен успех станал достояние чрез пресата на много опери в Европа, в следствие на което през следващите години нашите солисти да бъдат канени с гастроли по техните сцени. В този общ успех на Операта ни голям дял има и Стефан Георгиев – Хернани.

Особено той се утвърди в операта "Ловци на бисери", където впечатли почитателите си в ролята на Надир с арията, където пее лирично в пиано и пианисимо. Гласът му беше в пълна хармония с удивителната природа и се лееше като бистрите сребърни води на потоце. Финалът на арията бе бурно аплодиран със ставане на крака. Такъв триумф на наша сцена русенци не бяха слушали дотогава.

Но голямо съжаление и болка раздруса сърцата на почитателите му, когато вестта за сполетялото го нещастие достигна и до тях. Било е по времето на усилена репетиционна подготовка на операта "Манон Леско" от Пучини. Тук публиката очакваше

появата на любимия си артист с голямо нетърпение. А вестта за злополуката ги разтърси до болка.

Известно е на зрителите, арията се пее от висока стена. При скоковането на тази импровизирана сценична стена, работниците не са си догледали работата и в съблжимния момент, когато репетира любимият ни певец Хернани, внезапно подпората се разпада и той политва долу на пода от височина близо 4-5 метра. В резултат на това падане се скъсва главен кръвоносен съд в тилната част – вена, която е свързана с мозъка.

За беда по това време Стефан се учи да кормува скромната си кола. Естествено, лекарят е направил необходимото, но потърпевшият подценил значимостта на раната и продължил да кормува. Но нещо се случило на двигателя и започнало да дими в купето. От изгорелите газове кръвта се съсирила и последствията – отравяне на мозъчните клетки от газовете на бензина.

Но дни преди това, по решение на профкомитета при Операта, чийто председател бил Георги Стефанов, решили да бъде съставен акт за злополука. Налагало се да бъде издирено лицето, виновно за некачественото изработване на скелето.

Сега вече, уважаеми читателю, ние виждаме Стефан Георгиев в нова светлина – в качеството си на председател на профкомитета, той отказва да подпише протокола, а оттам и акта за злополука. Едва ли дотогава е имало случай като този в нашия град - потърпевши, чийто живот е бил застрашен, да прояви такова благородство към работника, виновен всъщност за злополуката!

Благородното сърце на Хернани нарушило закони, утвърдени във всяка цивилизована страна. Такава саможертва, чиито последици самият Георгиев не е допускал, но тя остана като огромна болка в душите на колегите му, а и на всичките му почитатели.

Загина в разцвета на своята певческа и житейска възраст, когато всички очаквахме тепърва да пожъне лаврите на световните сцени, което стори в последвалите години неговият събрат в оперното изкуство Николай Здравков.

Мнозина допускаме, че именно тази негова саможертва е в основата на идеята към името му да сложат и това на героя от операта "Хернани".

До този паметен ден, по време на погребението му, гражданите

проверен вече от специалисти глас на тенор.

Интересното във взаимоотношенията между солистите е, че не само не си завиждали в певческо и сценично отношение, но в кръга на дружеските им отношения си помагали с добронамерена критика. Разбира се, в това отношение им помагал и режисьора Кърджиев.

Дошло време да бъде поставена операта "Хернани". Без да се колебае, режисьорът поставя задачата на Стефан Георгиев. Именно в тази си роля талантливия тенор блясва като пролетно слънце и удивил почитателите си с певческото си изкуство. Всред най-възторжените му почитатели хрумнала идеята и му сложили прозвището Хернани. За радост на всички, то си останало за винаги.

*

*   *

Още с участието си в "Травиата" на фестивала в Букурещ, а след това и в град Тимишоара, нашият оперен състав впечатлил журито на тоя фестивал и в заключителните спектакли нашите изпълнители се наредили на второ място при класацията, след световноизвестната Виенска опера. Този техен успех станал достояние чрез пресата на много опери в Европа, в следствие на което през следващите години нашите солисти да бъдат канени с гастроли по техните сцени. В този общ успех на Операта ни голям дял има и Стефан Георгиев – Хернани.

Особено той се утвърди в операта "Ловци на бисери", където впечатли почитателите си в ролята на Надир с арията, където пее лирично в пиано и пианисимо. Гласът му беше в пълна хармония с удивителната природа и се лееше като бистрите сребърни води на поточе. Финалът на арията бе бурно аплодиран със ставане на крака. Такъв триумф на наша сцена русенци не бяха слушали дотогава.

Но голямо съжаление и болка раздруса сърцата на почитателите му, когато вестта за сполетялото го нещастие достигна и до тях. Било е по времето на усилена репетиционна подготовка на операта "Манон Леско" от Пучини. Тук публиката очакваше

появата на любимия си артист с голямо нетърпение. А вестта за злополуката ги разтърси до болка.

Известно е на зрителите, арията се пее от висока стена. При скоковането на тази импровизирана сценична стена, работниците не са си догледали работата и в съблимния момент, когато репетира любимият ни певец Хернани, внезапно подпората се разпада и той политва долу на пода от височина близо 4-5 метра. В резултат на това падане се скъсва главен кръвоносен съд в тилната част – вена, която е свързана с мозъка.

За беда по това време Стефан се учи да кормува скромната си кола. Естествено, лекарят е направил необходимото, но потърпевшият подценил значимостта на раната и продължил да кормува. Но нещо се случило на двигателя и започнало да дими в купето. От изгорелите газове кръвта се съсирила и последствията – отравяне на мозъчните клетки от газовете на бензина.

Но дни преди това, по решение на профкомитета при Операта, чийто председател бил Георги Стефанов, решили да бъде съставен акт за злополука. Налагало се да бъде издирено лицето, виновно за некачественото изработване на скелето.

Сега вече, уважаеми читателю, ние виждаме Стефан Георгиев в нова светлина – в качеството си на председател на профкомитета, той отказва да подпише протокола, а оттам и акта за злополука. Едва ли дотогава е имало случай като този в нашия град – потърпевши, чийто живот е бил застрашен, да прояви такова благородство към работника, виновен всъщност за злополуката!

Благородното сърце на Хернани нарушило закони, утвърдени във всяка цивилизована страна. Такава саможертва, чиито последици самият Георгиев не е допускал, но тя остана като огромна болка в душите на колегите му, а и на всичките му почитатели.

Загина в разцвета на своята певческа и житейска възраст, когато всички очаквахме тепърва да пожъне лаврите на световните сцени, което стори в последвалите години неговият събрат в оперното изкуство Николай Здравков.

Мнозина допускаме, че именно тази негова саможертва е в основата на идеята към името му да сложат и това на героя от операта "Хернани".

До този паметен ден, по време на погребението му, гражданите

на Русе не бяха виждали такова траурно шествие. Вървейки след саркофага, те чуваха ариите, които завинаги са запамели и съхранили в сърцата си.

Светлата диря от лъчезарната му усмивка и песен ще останат завинаги в паметта на живите му почитатели.

1 ноември 1999 г.

НЕ ЩЕ ЗАГЛЪХНЕ ЕХОТО НА ПЕСНИТЕ ИМ

Беше слънчева и златиста есен, когато подобно камбанен звън се разнесе вестта, че в стария Русчук предстои основаването на оперен театър. Тази радостна вест облетя цялата ни родина.

Един измежду първите – обичащи и отдал младежките си сили и дарование на оперното изкуство – бе и Кирил Кръстев. По това време приключил тригодишната си подготовка за оперен артист при проф. Илия Йосифов и Катя Спиридонова.

В онова далечно време на 1949 година в Русе имаше

Филхармонично дружество, чийто основатели бяха интелектуалци от всички слоеве на обществото, обичащи музиката. Именно по тяхна инициатива се поде идеята за основаването на операта. Начело на дружеството бяха изтъкнати интелектуалци като Георги Чендов, Казанджиев Фалана и главният диригент на филхармонията Константин Илиев.

Немалко трудности за преодоляване имаше пред тях. На първо място стоеше проблемът за салон. Съществуващият тогава салон на катедралната църква беше твърде малък и непригоден за целта. Наложиха се да се търси съдействието на тогавашния зам. министър-председател Карло Луканов. Когато той се убедил в неотстъпчивостта на Чендов и Фалана, разбрал огромното значение на операта за стария културен център Русе. Зарадвали се делегатите, че най-трудната задача е пред осъществяване. Сградата била

построена в съкратени срокове.

А през това време ръководството на дружеството разгласило из цялата страна, че за новоосноваващата се Опера са потребни певчески състав от солисти и хористи, но рутинирани. За председател на журито бил поканен проф. Любомир Пипков. Негов заместник бил главният диригент Константин Илиев и трима членове изтъкнати интелектуалци, членове на дружеството.

Кирил Кръстев по време на подготовката си за артист пеел в самодейния ансамбъл на МВР. Узнавайки за радостната новина, той облекчено въздъхнал, понеже не виждал как ще осъществи мечтата си да влезе в състава на някоя от провинциалните опери. И забързал навреме да се яви пред журито, което вече заседавало в сградата на сегашния Куклен театър. Младият ентусиаст своевременно узнал заплануваната оперна постановка, с която ще бъде открита новооснованата опера. Естествено, упорито се бил готвил, та когато се явил на приемния изпит пред журито резултатът бил много добър. Приели го за солист и не случайно му поверили отговорната роля на Жермон от операта на Джузепе Верди "Травиата".

В състава на солистите не закъснели да се явят пред журито Косьо Лунгов и колегата му Крондев, които по това време пеели в австрийски опери и вече били утвърдени солисти.

В малкото салонче на старата сграда се провеждали репетициите на премиерното представление на "Травиата". Журито дни наред заседавало за приемане на кандидатите за хоровия състав и попълването на солистите.

Младите като Кръстев, незавършили Консерватория, се радвали на появата на Лунгов и Крондев, чиито успехи били отразявани по страниците на столичните ни вестници. С дебюта си на солист в "Травиата" Кирил Кръстев впечатлил почитателите на оперното изкуство. Особено по-младите, които преди това пълнели салона на театър "Сава Огнянов".

Между почитателите на театъра дотогава бях и аз, пишещият настоящите редове. С нетърпение чакахме откриването на новата ни Опера, но за голямо мое съжаление, едва на четвъртия пореден спектакъл можах да се сдобия с два билета за мен и съпругата ми. Дотогава опера бях гледал само в чужди филми по екраните на кината.

Салонът на Операта не можа да побере многобройната публика, та междуредията бяха пълни с правостоящи млади и по-възрастни граждани.

За първи път виждах непознатия ми Кръстев и то в такава отговорна роля от операта на световноизвестния Верди. От липса на време, много от представяните в кинофилмите оперни спектакли не бях гледал, включително и този с "Травиата". В онова далечно време, като млад политически функционер обикалях Русенска околия при организирането на новосъздаващите се кооперативни стопанства в земеделието. Само в неделните дни се връщах при семейството си. Та и аз, младият ентузиаст в областта, в която работех, се запалих на тема оперно изкуство. Спомням си, че близо година бях спрял да посещавам театъра, чиито почитател бях до откриване на Операта ни.

Впечатленията ми от талантливия млад баритон Кръстев бяха отлични. Трогнаха ме особено някои фрагменти от изпълнението му, когато се молеше на сина си Алфред да се върне вкъщи. Тук Кръстев достигна първите си постижения на бъдещ изпълнител на коронни роли като Фигаро от "Севилският бръснар", в която по-късно почитателите му с нетърпение го очакваха. Но никога няма да изbledнеят онези моменти от изпълнението на арията на Жермон: бащата, който с болка в гласа моли сина си да се върне в бащиния дом. И сега, спомняйки си, сякаш чувам топлия баритон на Кръстев да пее: "Ти забрави родния край, обезлюди се родният ти дом...". В стихналата като пред буря оперна зала цареше мъртва тишина. Това беше първият превзет връх в творчеството на себераздаващия се впоследствие Кръстев. Тази бе отправната точка към сетнешните му постижения и славата му на бъдещ знаменит оперен актьор. Поканите за гастроли не само по български сцени, но и в чужбина не закъсняха.

Появата на младата осемнадесетгодишна Пенка Маринова още през първите месеци след откриването на Операта ни, съдейства Кръстев да се наложи през следващите няколко години и да бъде търсен солист за най-отговорните роли в оперите в страната. Това бяха "Отело", "Севилският бръснар", "Риголето", "Ловци на бисери" и редица други. Вестниците се надпреварваха да отразяват успехите му.

През 1953 година на наша сцена се появи млад кандидат за

солист – Николай Здравков. Вероятно още когато Кръстев е пеел в самодейния ансамбъл на МВР в столицата се е запознал със Здравков. А и той като солист в същия състав се е учил при професора, който е подготвил Кръстев. При заминаването си за Русе навярно Кръстев е споделил с колегата си, че ще кандидатства в Операта ни. И Николай Здравков без колебание пристигнал и кандидатствал за стажант-солист. Приели го след като изслушали блестящото изпълнение на няколко тенорови арии.

И заработили задружно с младежки жар тримата – Маринова, Кръстев и Здравков. Още на следващата 1954 година младата тройка заедно с целия оперен състав имаха честта да бъдат поканени на международния оперен фестивал в Букурещ. Изненадата не само за русенци, но и за цялата страна беше, че единствено поканена от провинциалните опери бе Русенската. На този фестивал нашият оперен състав беше премиран на второ място и стана за първи път лауреат международен фестивал. Стова вратите на оперните театри по света бяха открити за нашите солисти.

През следващата година стана непринуденото ми запознаване с Кирил Кръстев. По това време в самодейния хоров колектив "Родина" в града ни, под диригентството на Христо Дюлгеров, Кирил Кръстев беше поканен за солист. Там именно се запознахме с него, тъй като аз по това време бях хорист в състава. Запознанството ни с времето прерасна в приятелство. Той от своя страна ме представи на Пенка Маринова и Николай Здравков. От години ревностно следях тяхното последователно и бързо израстване като талантиливи солисти, които подобно на магнит привличаха все повече почитатели.

Гастролите на Кръстев зачестиха, та бе наложително да бъдат приети талантиливи заместници. Такива идваха ежегодно и ръководството на Операта ги приемаше с готовност.

Особено се наложи Кръстев в операта "Мадам Бътерфлай". Успехите му, чрез кореспонденти на чужди вестници, достигнаха до оперите в далечна Куба и други страни. Не си спомням годината, когато той замина и колко време престоя там, обирайки лаврите на победите с изпълнителското си майсторство. Най-характерното в облика на този наш артист беше неговата обаятелна усмивка. Гордостта за него беше чужда, а за много други е била фатална.

Рядко обаятелен, с вродено чувство за хумор, той бързо печелеше приятели. По онова време не съм се интересувал за неговия произход и образование. За мен и другите му почитатели най-същественото бе онова, което постигаше неимоверно бързо на сцената. Само съпругата му съм виждал няколко пъти в една от ложите - непосредствено до четвъртия ред на партера.

Сега в период на търсене на биографични данни, дори в Държавния архив, в специалната книга за Операта, такива данни не се намериха. Спомних си, че в последвалите 4-5 години от сприятеляването ни, когато се обърна към мен с "бате", го запитвах кой набор е и той отвърна, че е двадесет и първи, т.е. с две години по-млад от мен. В такъв случай, казах му, нямаш основание да ми казваш "бате", което се полага на онзи, който е с поне 5-6 години по-възрастен. Той се засмя и рече:

- Да, но ти имаш черен мустак и вече прошарени коси, а аз...
- и закачливо се усмихна.

Наистина той беше далеч по-младолик от мен и за по-оперената му външност човек би му дал не повече от 25 години.

При събирането на данните, в разговор със служителка на Държавния архив узнах, че бил син на бежанци от Македония след Балканската война. Родителите му били от селата около Охрид. Установили се в Русе и пуснали корен. След завършване на гимназия и отбиване на военната служба в София, кандидатствал и бил приет в ансамбъла на МВР.

През следващите години при периодичните ни срещи и то след представленията, ние в повечето случаи сме били по мъжки. Той ни е разказвал за самостоятелните си гастроли у нас и по някога в чужбина. В кръга на шегите, той споделяше случки с рускините, когато е бил на гастрол по техните сцени.

- Нали сме славянска кръв, падат си по нас, че не сме като техните мъже русоляви, а мургави, с пламенна кръв и горещи сърца... – със смях ни разказваше Кръстев.

И наистина пред неговата обаятелност и жизнерадост, рядко жени обичащи подобни личности, биха се въздържали да не го ухажват.

Годините неусетно се изнизваха и Кирил Кръстев възмъжа, а талантът му го изведе по върховете наред с други наши оперни

артисти, които сновяха по международните сцени. Не става въпрос да го сравняваме с Гяуров или други наши оперни звезди, но за нашите мащаби той беше гордост за русенската духовна среда.

И един ден се заговори, че заминава за далечна Куба. При последната ни среща той беше истински щастлив. Усмивката не слизаше от лицето и погледа му. Спомням си, че тогава Пенка Маринова в кръга на шегата му подхвърли:

- Ей, Кирчо, какъвто си запален, току виж си се оплел с някоя хубава кубинка и повече комай не ще се върнеш при нас! И незнанието на испанския не ще ти попречи, нали?!

Засмян, Кирил за миг замълча и след това каза:

- Та кой истински мъж би устоял на мургавите и чаровни кубинки, каквито ги виждаме по филмите.

А Николай Здравков, усмихнат и замислен рече:

- Послушай мен, колега! Всичко в това отношение трябва да е с мярка. Ти чувал ли си народната мъдрост: "Прекален светец и богу не е драг". С всичко е така. Не бива да забравяме че ние сме представители на народа ни в тая далечна страна, където вероятно не са и чували за България. Така че без прекалени увлечения, нали? – каза той, а Кръстев със смях реагира:

- Чакай бе, Николай! Ама нали в кръга на шегата си говорим. И Пенка в тоя дух се изказа, нали, Пенке? – а тя каквато си бе закачлива пак го подразни:

- Абе познаваме се не от вчера. Че ще изкараш не един флирт, в това съм уверена – и закачливо смигна на Здравков.

Тъй в повишено настроение завърши срещата ни. Пожелахме успехи и награди на приятеля Кръстев, с когото се прегърнахме, а те тримата се целунаха.

По време на гастрала му в Куба, като изпълнители на ролите в които пееше, бяха постъпили дошлите от Консерваторията и други опери в страната. Между тях беше и Иван Димов, когото съм запомнил, че пееше със Снежина Якимова в пиесата на Йовков

“Албена”.

Незабелязано за нас, почитателите на Кирил Кръстев, бяха изминали трите години. Предполагахме, че до края на творческата си дейност, той ще остане на Русенска сцена. Но нали в страната вече бе известно за гастролите му в Куба, започнаха покани от Варна, Пловдив, Стара Загора... И ето случайност за неговия темперамент, когато беше в зряла възраст и в творческия си връх, zalюбил се с по-млада от него варненска артистка и впоследствие се разведе със съпругата си. Не измина много време и узнахме за скоропостижната му смърт. В началото се говореше че е в резултат на инфаркт. Впоследствие се изясни че е заболял от неизлечимата левкемия.

Явно имунната му система не е издържала и болестта бързо разрушила физиката на обичания прекрасен артист. Пеенето му остави ярка следа и той ще присъства в спомените ни, когато слушаме ариите, на които той бе посветил цялата си човешка същност.

4 октомври 1999 г.

БЪЛГАРСКИЯТ ОРФЕЙ В ГАСТРОЛИ ПО СВЕТОВНИТЕ ОПЕРНИ СЦЕНИ

И днес, след толкова години, откакто мина отвъд, почитателите на Николай Здравков в спомените си сякаш го виждат и чуват как пееше на русенска, а и всички сцени в родината ни. Слънчевата следа, която Здравков остави след себе си като факел ще осветява спомените ни за

него. Едва ли има негов почитател, който да не се вълнувал в онези драматични моменти, когато беше на върха на славата си, пеейки лирично-драматичната ария на Каварадоси от операта "Тоска" мигове преди да се хвърли от стената. А кой от нас, почитателите му, не помни онези тихи и до болка разтърсващи ни песенни рефрени изпълнени от него в ролята на Надир от операта "Ловци на бисери".

Той показва своя талант още като стажант на наша сцена. Тогава в далечната 1953 година, той се яви пред русенската публика в ролята на Каварадоси от "Тоска". Още на следващия ден местният ежедневник отрази на страниците си изненадващия успех на Здравков. А когато след много години той беше на върха на славата си като световноизвестен артист, русенската общественост заслужено отбеляза по най-тържествен начин тридесетгодишната му творческа дейност на сцената. По този повод известният русенски белетрист и преводач Огнян Стамболиев писа следното в пресата:

“Днес, след десетилетно интензивно пеене /по-точно би било себераздаване/ на оперните делници и празници в Русе, София, Варна, в цялата страна и на много сцени в чужбина – не може да не ни удиви творческата младост на народния артист Николай Здравков. Името му заедно с имената на дългогодишните му партньори: сопраното з.а. Пенка Маринова и баритона Кирил Кръстев е отдавна синоним на Русенската народна опера, на която той щедро посвещава всичките си сили и талант.”

От 1948 до 1953 година Николай Здравков учи пеене при професор Илия Йосифов и Катя Спиридонова от БДК и е солист на Ансамбъла на МВР. През 1953 година е назначен за като стажант-артист в Русенската опера, където след два месеца дебютира в ролята на Каварадоси от “Тоска”. За публиката от известния със старите си музикални традиции крайдунавски град, гласовития и темпераментен младеж е истинска находка. Още след първите си спектакли и концерти Здравков е безспорният любимец на всички. На голямата любов на русенци той отвръща с взаимност и след няколко години, когато се утвърждава в национален и международен план, остава верен на града и Операта ни, въпреки съблазнителните предложения за работа на други по-големи сцени.

През 1953 година младият артист завоюва първото си лауреатско звание и златен медал на фестивала в Букурещ, през 1954 година – Втора награда на конкурса “Дестинова Буриана” в Прага, а три години по-късно е отново първи – този път във Вервие, Белгия. Тези отличия му откриват пътя към редица наши и световни сцени. От края на петдесетте години досега Николай Здравков гостува в бившия Съветски съюз, Чехия, Полша, Източна Германия, Румъния, Куба. С концерти и спектакли се е представил и в Австрия, Финландия, Белгия, Югославия, Турция, Китай, Перу и др. Равносметката на досегашния творчески път на артиста в цифри е впечатляваща: 50 централни роли от класическия и съвременния репертоар, изпълнени повече от 1500 пъти; от тях: 150 гостувания в столицата, 60 във Варна и около 200 в други оперни театри. Сред най-завършените музикално-сценични превъплъщения на Николай Здравков са образите на Надир от “Ловци на бисери” – първата роля, с която благодарение на един радиозапис, става извънредно популярен в цялата страна; херцога

от "Риголето"; Пинкертон от "Мадам Бътерфлай"/през 1959 година получава Димитровска награда за трите партии; Ленски от "Евгени Онегин"; Калаф от "Турандот"; Каварадоси от "Тоска"; Де Грийо от "Манон Леско"; Вертер и Андре Шение от едноименните опери. Но може би върховото постижение от тази поредица е Ричард от "Бал с маски". Тук сочният му и искрящ глас звучи пределно изразително и въздействащо във всеки пасаж от трудната белкантова роля. С удивително богатство и свежест на багрите, с необикновена интензивност на преживяването, Здравков изгражда тази партия, за да отбележи с нея една от най-значителните певчески и актьорски сполуки в българския оперен театър от последното десетилетие. Струва ми се, че не по-малко ярък е неговия Едгар Равенсул от "Лучия ди Ламермур". В шедевъра на Доницети артистът постига завидно равновесие между патоса и поетичната мечтателност, между романтичната приповдигнатост и елегичната нежност. Забележителна е силата и одухотвореността на лиричната експресия, с която той си служи във финалната сцена на операта. И в Едгар, както в повечето от своите роли, Николай Здравков убедително изявява безспорната си дарба да превръща едноплановите и схематични любовници от класическата оперна литература на миналото столетие в живи, пълнокръвни образи."

Особено забележителен бе огромният стимул, който породил успеха на Николай Здравков сред младото поколение таланти, учещи в Консерваторията. Младежта почувства Здравков едва ли не като кумир и навярно мнозина от младите мечтаеха за неговия успех. Фактът, че през следващите години на русенска сцена се появиха немалко успешно завършили Консерваторията певци го потвърждаваше. Не е необходимо да изреждаме имена. Обстоятелството, че оперния състав, а не само отделните добри солисти бяха редовно канени за спектакли по чуждестранни сцени и на фестивали го потвърждава.

Именно в тези изяви през следващите години Николай Здравков окончателно се утвърди като артист от голяма величина. Характерното у него, в сравнение с други наши големи и утвърдили се като авторитети на международните сцени е, че Здравков си

остана все така скромен и дружелюбен и с обикновените хора. Чуждо му бе възгордяването и високомерието. Дори при допира му с непознат, той го посрещаше с приятна усмивка в погледа и на устните. Това не са само мои впечатления, а и на всички многобройни мой и негови приятели, с които съм споделял.

Запознанството ми с него се дължи на Кирил Кръстев. То датира от 1957 година когато станах член на самодейния хоров колектив "Родина", в който Кръстев беше солист. При една случайна среща с двамата артисти Кръстев ме представи на Николай Здравков. Запознанството ни с годините се превърна в приятелство. Още от първите им изяви на наша сцена и до края на тяхната творческа дейност, аз неотстъпно бях в редиците на многобройните им почитатели.

Та в онези случайна наша среща, която се състоя в късна майска нощ, имах възможността да се докосна до характерите и високата нравственост на тримата бъдещи мои приятели. Зърнах ги да вървят – Пенка Маринова по средата на двамата - Здравков и Кръстев. Кръстев ме е забелязал в сумрака, докато минавах по улицата /сегащия малък площад пред Операта/. Беше съботна вечер след едно от поредните представления на "Травиата", което винаги беше масово посетено от многобройните почитатели на тримата наши артисти. Та вървах към дома си и чух високия глас на Кирил Кръстев:

- Ей, приятелю, ако желаеш ела в компанията ни! Ела да се да се почерпим!

Без да се колебая завих към тях, тъй като на следващия ден щях да почивам. А щеше ми се и да ги опозная по-добре, при неминуемия им разговор за представлението. Седнахме под кичеста липа в градината – бар /намираща се на мястото на сегашния Общински дом/. Ароматът на липа ухаеше в лунната нощ. Щурците с концерта си допълваха очарованието на нощта. Тримата приятели тихо разговаряха относно впечатленията си от съпреживяванията на почитателите си и току чувам Пенка Маринова да казва:

- Кирчо, ти голяма кандърма му удари на обичния ти Алфред! – и тихо се засмя.

В момента сервитьорът поднасяше халбите с пенлива и качествена бира на известната тогава фабрика "Хаберман". Намигвайки към Здравков, Кирил Кръстев, цял сияещ отговори:

- Ами какво да го правя синковеца, като месеци наред не се явява в бащиния дом? Влюбил се той и хич не го е еня, че родителите му очакват единствения си възлюбен син! Ще го кандърдисвам не, ами и на колене щях да му се моля, за да го откъсна от тая хубава и младичка дама в която всички са се влюбили! – рече Кирчо и повторно смигна на Здравков. А той веднага реагира както и на сцената:

- Че къде другаде щях да открия такава като Виолета!? Ама и ти, Киро, блестящо се справи с тази трудна ария на Жермон! Хайде по тоя случай, аз черпя тази вечер! – рече Здравков и поред се чукнахме с обичната ни дама Пенка Маринова, която бе разцъфнала в усмивка.

Отпихахме и слушах топлия и сърдечен разговор. По онова време мнозина от почитателите им ги бяха виждали след представленията, а и в почивните дни да са заедно. Възхитен от прекрасното им изпълнение и превъплъщенията им на сцената, някой техен почитател им бе сложил прозвището “Знаменитата тройка”, с което ги запомнихме завинаги. Слушах ги внимателно с цел да ги опозная отблизо като личности и характери. През изминалите години бях почитател и на много театрални артисти като Софка Дюлгерова, Тачо Танев, Георги Георгиев, Балбузанов и всички идващи от по-младото поколение на Невена Коканова, Николай Бинев и други, чиито дебюти са били на русенска сцена. И на тях съм се възхищавал и заобичал с характерните им сценични изяви.

Що се отнася до оперните представления, през годините до откриване на Русенската опера, бях гледал опери във филмите по екрана. Гледал съм “Тоска”, “Евгени Онегин” и най-вече “Травиата”. И сега все още под впечатленията от съпреживяното с приятелите ми в постановката, правех сравнения между тях и артистите от филмите. С дебюта си в “Тоска” в ролята на Каварадоси, Николай Здравков определено надмина моите очаквания. Макар и дилетант тогава /може и да греша/, в сравнение със слушания чужденец във филма, повече ми хареса изпълнението на нашия артист. Навярно това идеше от неговия трогателен тенор, който до болка ме разтърси, когато надвесен над стената, преди да се хвърли в обятията на смъртта, той със сърцераздирателен глас пее своята незабравима ария. Това са мигове, които човек, обичащ

оперното изкуство никога не може да забрави. Те винаги остават в спомените му. И по нататък в поредицата от класически опери той се самораздаваше като никои друг дотогава на наша сцена. Затова залата на Операта беше винаги препълнена и мнозина като мен не успяваха да си купят билети за премиерните представления.

Жив е образът на херцога, превъплътен от Николай Здравков в "Риголето". И днес когато си спомня за него, включвам грамофона и слушам изпълнението му. Слушам гласа му и тръгвам по пътеката осветена от слънчевото изпълнение. Оживява усмихнатият естествен и негримирани образ на чаровник. И той като Кирил, срещнеше ли ме на улицата, стискайки длани, ще ме запита:

- Как си, бател! Как преживяваш тия предпенсионни години? – а в погледа му трепти неизменната усмивка.

По това време – вече и той пенсионер, сутрин около 9 часа го срещах пред тогавашната "Модерна фурна" на ъгъла на "Александровска" и "Раковска". Купил си пресен ръчен хляб, който държеше в дясната си ръка, а в лявата държеше ръчичката на малко четиригодишно дете. Бях свикнал при такива случаи да заговарям децата на познати и приятели, затова запитах:

- Слушали те дядо, миличко?

То погледна дядо си в недоумение как да отговори, а дядо му го изпревари:

- Ние много се обичаме, дядко! Нали така, миличка? – и с длан ще помилва детето.

В едно слънчево есенно утро, с позлатени вече листа по дърветата, отдалече забелязах Николай Здравков с двама мои познати и приятели спортисти: Йордан Цветков и Митиката. Не съм допускал, че Здравков се е интересувал и от спорт. По начина, по който потупваше по рамото Митиката разбрах, че са добри приятели. Какво им приказваше не можех да зная, понеже бях далеч, а и бързах за автобусната спирка.

На следващата сутрин по същото време срещнах Здравков с внучето и неизменния хляб в ръка. Тогава го попитах какво толкова разговаряха с Митиката, докато Цветков със зачервено лице пристъпваше на място и гледаше приятеля си мотоциклетист. А Митиката беше забил поглед в паважа и мълчеше.

- Абе, узнах, че нещо сериозно са се скарали. Не ми казаха за какво, но явно завистта е на дъното! Четох във вестника за последните състезания в Букурещ, където Цветков взел Първа награда. Според Митиката той го бил изпреварил със сантиметри и би трябвало двамата да са наравно наградени с Първа награда и лавров венец. Опитвах се да ги сдобря. Митиката упорстваше, но когато се убеди, че не Цветков, а журито е това, което присъжда наградите, отстъпи с голямо колебание – завърши с обясненията си Здравков.

- И все пак сдобриха ли се или...? - запитах.

- Накарах ги да си подадат ръце, но не се прегърнаха, както правеха след успешно минало състезание тук в града – завърши Здравков и се разделихме всеки в своята посока.

Тогавя видях в нова светлина обичания ни оперен певец. Човешкото у него в такива моменти се изявяваше с цялата си същност на благородство и обич към хората, на които се бе обрекъл и се самораздаваше в името на изкуството и духовността.

За последен път го чух да пее вече като пенсионер – няколко години след слизането му от оперната сцена. А имаме и сега оперни артисти-пенсионери - като Кольо Николов – Доктора. И той остави трайни следи на оперната ни сцена.

Та в ония недалечни дни, при една среща на улицата, помолих Здравков да гостува заедно с по-младия си колега Дяков на едно скромно тържество, което щеше да се състои на сцената в салона на бившия завод "Георги Димитров". Той се замисли малко и каза:

- Ще се опитам да склoня колегата, но той ще очаква хонорар, не е като нас по-старите. Много пъти съм пъл на подобни тържества като вашето. Каза, че поводът е юбилея на нашия общ приятел Петър Цеперски, нали?

Потвърдих и го поканих заедно с юбиляра да ми гостува, като обясних, че общия ни приятел знае жилището ми и ще го доведе в уречения час.

Вечерята ни мина на чаша домашно вино и дружески разговори. Накрая той постави автографа си върху обложката на плочата ми, която съхранявам и досега. Затъгувам ли за гласа му, включвам грамофона и слушам изпълнението на едни от най-хубавите му арии, с които е достигнал върхове в творческите си изяви на тенор.

На тържеството в залата се бяха събрали почитателите му – тогава вече пенсионери като нас. Той изпя с вдъхновение две арии: от “Тоска” и “Риголето”. Макар и в недобро здраве, пъя ги тихо, в съпровод на пиано. Добре се представи и колегата му. Почитателите им ги наградахме с ръкопляскания и букети цветя.

Не бяха изминали и няколко месеца и узнах от мой познат, че Николай Здравков е починал. От какво - не му било известно. Това се случи пак в едно слънчево утро, когато на път за спирката ми бе казана тъжната вест. Отидох във фойето на Операта и край ковчега заварих няколко негови почитатели със сведени чела. Коленичих непосредствено до ковчега и с длан помилвах бледото и безжизнено лице, със замръзнала полуусмивка на устните. Навярно, мислех си в тоя миг, се е надсмивал над смъртта, която коварно го е изтръгнала от живота, комуто той се бе раздавал с такава обич и възторг.

Целунах го по челото и забързах към градината си. Там имах много рози и хризантеми от различни сортове. Набрах огромен букет и с първия автобус се върнах право при безжизнения и обичан Здравков. Място за цветя вече нямаше, та реших да ги запазя за погребението. Около 11 часа, многохилядно множество го съпроводихме до вечното му жилище.

6 октомври 1999 г.

ИЗДЪНКИТЕ НА КОРЕНИТЕ ОТ ТРИТЕ ЧИНАРА

Артистката
Снежина Якимова
се появи на
русенската оперна
сцена в ония дни на
1951 година, когато
все още певческия
състав от солисти се
п о п ъ л в а ш е .
Прииждаха млади,
току-що завършили
Консерваторията
певци, а и

талантливи певци от хоровете в града, дори и от катедралния хор.

Младата, светлокоса артистка Якимова със синьоопъстри очи и с горещо от любов сърце към оперното изкуство беше уверена в себе си, че ще бъде приета в новооснованата Русенска опера. Разчитала на знанията, които бе придобила благодарение грижите на известната по това време проф. Елена Ангелова Орукин, която беше я подготвила задочно. А и участието на Снежина като солистка по време на следването ѝ са помогнали за тази увереност. Вероятно се е надявала и

на авторитета, който по това време чичото по втория ѝ баща Константин Казанджиев – Фалана, който в качеството си на член на Филхармоничното дружество, беше един от организаторите заедно с първия директор на Операта Георги Чендов. Те се справяха с всички трудности при изграждането на оперната сграда. Сигна се до съдействието на зам. министър-председателя Карло Луканов и оперната сграда беше построена в съкратени срокове за деня на откриването ѝ.

Мецосопраното Снежина Якимова още с дебюта си като солистка в ролята на Хана от “Продадена невеста” на Сметана, се изяви като талантива певица. Докато всички преди нея, с малки изключения, са били приети като стажантки, и то дубльорки, на нея повериха такава отговорна роля, и то при дебют.

По това време в оперния състав пеели Косьо Лунгов, Кирил Кръстев, Пенка Маринова, Йолович и др.

Но решаваща роля за успехите ѝ в следващите няколко години е изиграло генетично заложеното от дедите ѝ от три рода. Редки са случаите в нашата културна история на такова кръстосване на родови заложи.

*

*

*

Снежина Якимова е родена на 1 юни 1925 година в с. Мартен, Русенско. Произхожда от учителско семейство. Прадядо ѝ Михаил Ценов е бил първият редовен учител в началното училище в Мартен. Достигнал е до “пунктов” учител, както са ги наричали тогава. И понеже бил затруднен да изучи трите си дъщери, помолил да работи и след пенсионирането си. Работил 43 години като преподавател в прогимназията.

Михаил Ценов като млад бил висок и строен красавец, носещ модерното по онова време европейско облекло. Природно надарен – певец, музикант – свирел на хармоника и цигулка, а и църковно пеене владеел. Организатор на детския и църковния хор. Съставил малък детски колектив, а и от по-възрастните, които подготвил като постановчик-режисьор и изнесли три представления с пиесите

“Иванко” от Васил Друмев, “Борислав” от Иван Вазов и др.

Дъщерите му, надарени като него, се изявили като талантиливи преподавателки. Майката на Снежина свирела на цигулка и китара и преподавала пеене. Целият род е оставил трайни следи и в областта на строителството. Учителят Михаил Ценов поръчал да му построят къща тип алпийски, която и сега съществува в центъра на село Мартен, като архитектурен паметник. Построили са и голямо за онова време училище, чиято сграда е била ползвана дълги години. По негова инициатива такива сгради са боли построени и в Сливо поле, Борисово и Ряхово. Забележителното е, че той е участвал безвъзмездно с личния си труд, като примера му бил последван и от селяните, за да се построи училището преди започване на учебната година.

В многочисленното семейство съществувал традиционния патриархален дух на уважение и почит на младите към по-възрастните и особено към старите хора. Моралният облик на народа ни през онова време е бил на завидно ниво в сравнение със съвремението ни. Нравствеността и любовта към отечеството са били като култ и всеки бил готов да пожертва сили в полза на народа ни, камо ли себеподаване в областта на изкуството и културата.

В такова семейство е израснала и се е възпитавала Снежина Якимова /Божинова по баща, който също бил човек високо културен и със заложби/. И не трябва да се учудваме на нейната всеотдайност в много направления и то в повечето случаи с безвъзмезден труд. Артистка, вокален педагог, консултант, лектор, организатор на различни певчески хорове. Това трае години наред до преклонна възраст.

*

*   *

След завършване на прогимназия в родното си село, Снежина продължава в съществуващото по онова време немско средно училище за подготовка на икономически кадри “Дойче шуле”. Макар и от малка Снежина да се изявява като певица, а и декламаторка, родителите ѝ не я насочват към гимназия. Вероятно са желали дъщеря им да има осигурена професия като икономист.

А навярно не са и очаквали, че в близките години русенци ще й се радват на сцената на оперния театър. Но и като ученичка в "Дойче шуле", Снежина се включва в хора при гимназия "Баба Тонка", където се изявява като солистка и пее до завършване на средното си образование.

Естествено, продължава във Висшия икономически институт в София. Но песента напирва в младежкото ѝ сърце и тя се включва в студентския хор при Музикалната академия, в който е солистка. Имала е щастието при осъществяване на мечтата си на всяка цена да стане оперна певица, че е срещнала проф. Елена Ангелова Орукин. Откривайки дарованието на младата девойка, тя с готовност ѝ преподава частни уроци. Със своята воля и амбиция Снежина преодолява всички трудности и едновременно завършва с успех и Икономическия институт и Музикалната академия. Дипломата ѝ открива вратите на Операта в Русе.

По време на следването пее и в хор "Родна песен", а през лятната ваканция участва в младежка строителна бригада по строежа на ж.п. линията Перник – Волуяк. И тук като бригадирка пее в смесения хор като солистка.

По време на бригадата се запознава с хубавеца Любомир Якимов, с когото впоследствие сключва брак. Първата рожба на брака им наричат Аделаида. Под родителските грижи и възпитание, а и духовния живот им живот, тя расте и се развива – стройно и любознателно момиче. И при нея генетичното се проявява още в ученическите години. Учи в Музикалното училище, където впоследствие майката става хоноруван вокален педагог, успоредно с артистичната си дейност в Операта.

Аделаида завършва Музикалното училище и продължава в Консерваторията, която завършва с успех. С оглед на бъдещата си кариера, кандидатства и бива приета като солистка на Софийската опера, където за две години е пеяла в седем опери. Чак след това кандидатства в Русенската опера и е приета за солистка.

Съпругът на Снежина Якимов – красивият и снажен младеж, още като малък се изявил като добър певец. Като бригадир в младежка строителна бригада се включил в хоров състав, а после завършвайки ветеринарна медицина, пее като солист в самодейния хор "Дунавски звуци" – Русе. Имал щастието да участва в

международния фестивал в град Ланголен, Англия. Но природата го е дарила и с втори талант – декламатор. Удивително е, че е запааметил 120 стихотворения от наши и чужди поети.

Второто дете на Снежина и Любомир Якимови е момче, което е възпитано в дома на интелектуалци, посветили живота си на духовността и израства като талантлив младеж. След завършване на средното си образование, той продължава да учи в строителен институт, който завършва с успех. Наследил дарбата на прадедите си и той е певец.

Неусетно годините се изнизват в делови и творчески живот на цялото семейство Якимови. И сега в залеза на годините, изживени щастливо, живеейки със спомените си, се вижда в детството. Спомня си за осиротелия бащин дом и за омъжването на майка си за Иван Казанджиев – човек с богата душевност и висока интелигентност – завършил в Германия текстилен инженер. Младият човек бил влюбен в музиката, която случайно го срещнала със Снежина Якимова. От брака им се родило момче, което кръстили Васил.

Живеейки в духовно богатия дом на родителите си, малкият Васко още в предучилищна възраст се изявил като талантлив пианист. В негово лице, преподавателят му, диригентът на Филхармонията Константин Илиев открил талантливия бъдещ пианист и композитор.

След завършване на Музикалното училище Васил продължил в Консерваторията, която завършил с отличие. Назначили го като пианист в Софийската опера. В последствие станал основател и диригент на камерния състав “Софийски солисти”. И сега този състав обикаля световните сцени с концертните си изяви.

*

*   *

В тихите привечери Снежина Якимова обича да посяда на пейка по Придунавския булевард. И връщайки се в спомените си, по житейския щастливо изминат път, тя се вижда по сцените на цялата страна и в турнетата на оперния състав в чужбина.

Оживяват образите на колеги, минали в отвъдното – Крондев, Лунгов, Хернани, Кръстев, Здравков, Маринова и всички ония, с които съдбата я бе сдружила в едно голямо духовно братство.

Характерна черта на Снежина Якимова е сценичната ѝ дарба. Още в операта “Севилският бръснар”, а и в другите хумористични опери като “Дон Паскуале”, тя с мимиката и маниерите си на чаровница, разсмиваше хилядите си почитатели. Незабравима ще остане особено в “Севилският бръснар”. Имало е мигове от изпълнението ѝ, когато публиката възторжено я аплодираше преди да е стигнала края на арията си.

За всичко това е допринесла богатата ѝ душевност, обаянието и общителността ѝ. Чужди са ѝ гордостта и себеизтъкването, та и защо са ѝ потребни, когато всичко необходимо за нравствения човек, тя го притежава: очарование, красива усмивка, която привлича и очарова и най-коравите сърца. Да не говорим за богатата ѝ душевност на талантлива артистка, която успя да запази.

Сега, усамотена понякога, Снежина Якимова всекидневно пътува по безкрайните пътища на спомените си. Вижда се на път в ония далечни години със самодейците от Разград, на които е преподавала вокално пеене. Турнето в Италия бе плод на тригодишния ѝ труд срещу минимален хонорар. Още толкова години по пътищата до Силистра, като вокален педагог на градския хор “Седянка”. Шест години като педагог и консултант на хоров и оперетен състав в Горна Оряховица и Велико Търново. Толкова години като консултант на хора на учителите в Търговище. От септември 1959 година до 1997 година е хонориран преподавател в Музикалното училище в Русе. Две години е вокален педагог в Русенската опера. Вокален педагог е и на хоровия състав на завод “Георги Димитров” в продължение на 24 години и солистка в първите му години като смесен хор. В хор “Дунавски звуци” работи като вокален педагог 7 години. В хора на учителите в Русе – 3 години. Като вокален педагог на самодейния състав при Дома на моряка – 3 години. Също 3 години в хоровия състав на Отечествения фронт. Вокален педагог при смесения хор на Дома на културата – 4 години. За 4 години и във Военния хор – Русе. Вокален педагог на самодейния хор на завод “Арда” – 7 години.

Вокален педагог на хор "Дунав" при Окръжна болница – 4 години. В детския хор на Кукления театър – 2 години. Лектор от 1973 година до пенсионирането ѝ при Окръжна библиотека – Русе в отдел "Музика". Във всички тези самодейни състави се е раздавала от чувство на морален дълг, за да подпомага самодейното ни творчество. Едва ли е имало друга личност, творец на оперната сцена, която да се е да се е самораздавала като певицата Снежина Якимова. И позволете, уважаеми читатели, ще ми се тук да цитирам думите на неповторимия поет Христо Ботев: "Умря за правда и свобода, че каже нявга народа." Да, ние сме щастливи, а и тя раздавала се щедро и безвъзмездно за духовното богатство на народа ни, не щадейки сили и здраве.

Ведно с нея също тъй себераздавайки се, години наред са участвали Пенка Маринова, Кирил Кръстев, Пенка Дилова и др. в отделни концертни изяви.

Огромният труд на Снежина Якимова обаче, е на сцената на различни опери у нас и в чужбина – 172 на брой. Малцина са артистите, които биха се равнили с нея.

Зад Якимова е останала следа – озарена от слънчевата ѝ песен, която живите ѝ съвременници виждат в спомените си, а и чуват песента на мецосопраното да ечи в простора. Никакво друго богатство не може да се сравни с моралната награда която тя носи в голямото си сърце. Да ѝ пожелаем дълголетие и да посрещне внуците си на оперната сцена.

21 септември 1999 г.

ЕДИН ОТ ПОРЕДНИТЕ МУ ТАЛАНТИ

Докато го слушах да пее, спомних си за народната поговорка: "При бабуването, орисниците са попрекалили".

В това народно умотворение настина има голяма проникателност. В него е отразено дълбоко аналитично наблюдение и заключение на народа за човек, у когото природата генетично е заложила няколко дарования.

Такъв е солистът Пенчо Калинов, когото преди няколко години слушах да пее в хора на алпинистите "Дунавско ехо" в Русе.

Не можах да се въздържа от напиращото в мен желание да напиша настоящия очерк за човека, когото много отдавна постепенно опознах и уважавам. Сега той е с прошарени коси – от няколко години е пенсионер, но поработва да помага на пенсията...

... Беше в първите години след 1950 година, когато постъпих в завод "Георги Димитров" да изучавам стругарската професия като Пенчо Калинов – фрезиста. В първите две години вниманието и усилията ми бяха насочени в усвояването на непознатата ми професия, та нищо друго не ме занимаваше. А по това време в завода имаше няколко самодейни състава: смесен танцов състав, театрална труппа, мъжки хор и литературен кръжок. Внимание

обърнах само на певческия състав, понеже обичам песента от детските си години, и то народното творчество. Майка ми пееше стари народни песни и с тях ме е приспивала като дете.

Един ден на определеното място за афиши прочетохме:

“Съобщение: В поредната съботна вечер самодейният театрален колектив в завода ще представи пиесата “Боряна” от Йордан Йовков. Режисьор – Ст. Ганев. Поканват се всички заводци, обичащи театралното изкуство. Театър – “Сава Огнянов” в 19 часа.”

Най-отдолу се изреждаха имената на артистите-самодейци, започващи с името на Калинов.

За голямо мое съжаление невъзможно ми бе да присъствам и на шестте поредни представления. Работех на три смени и стремежът ми беше по-скоро да усвоя занаята.

Представленията се играеха през лятната ваканция, когато театралният състав беше на турне из областта.

От коментарите, които чух от присъствалите, разбрах, че салонът бил препълнен от правостоящи, предимно заводци.

А изявленията на всички родове самодейни състави бяха безплатни. Нивото на представлението било високо и накрая публиката бурно ръкопляскала.

Отговорник на театралната трупа бил Пенчо Калинов. В есенните дни на октомври същата година започнала подготовката на поредната пиеса. Прииждали нови начинаещи дарования. Но за мен интересът към театралната самодейност приключи. Вниманието и усилията ми през 1953 г. бяха насочени към усвояване по-добре на занаята и заучаване на нови организационни форми на работата в т.нар. бригади. А и нов метод на струговане.

Един ден на работното ми място дойде младеж на около 21-22 години. Среден на ръст, симпатично лице и замислен поглед, близо пет минути наблюдава изключително бързо летящите стружки – светли от охлаждането, те мигове подир това посиняваха. Бях узнал, че е фрезист, та се питах защо ли е дошъл да гледа приложението на Колесовия метод на струговане. И го запитах.

“Интересува ме, понеже често се налага работещи на струг, шепинг, шлайф, а и на шпос машина да отсъстват, а е потребно по спешност да се изработи дадена машинна част или инструмент. Затова усвоих и стругарския занаят” – каза Калинов. После разбрах,

че прилагал нашия метод. И тъй, запознанството ни премина в приятелство.

Любовта ми към песните ме насочи към хоровото пеене. А и майсторът, при когото практикувах като начинаещ, пееше в мъжкия хоров състав. През обедната почивка отивахме на репетиция в едно малко салонче с роял. Директорът инж. Иван Казанджиев беше човек с голяма култура – учил в Германия, а и почитател на музиката въобще, та разрешил още в началото по един час след обяда хористите да ползват салона за репетиции.

Що се отнася до Калинов, по това време той изцяло се бил отдал на театралната самодейност и нищо друго не го е интересувало. А от работниците в цеха двама от майсторите бяха едни от основателите на мъжкия хоров състав.

Не изминаха 5 години и нещо, театралната група се разтури. Една от даровитите девойки напуснала и се изселила в Стара Загора, където впоследствие я назначили за стажант-актриса в местния театър. Друг младеж получил инсулт и след няколко години починал. Третият – сатирикът, отчаян, премина в литкръжока след публикуване на сатиричните си епиграми, а към края на живота си дори и роман. /Той внезапно почина и не успя да издаде романа си./

Около Пенчо Калинов останали няколко начинаещи и с това театралната му самодейност приключи.

Няколко години от нищо не се интересуваше, вероятно неуспехът му да се изяви като талантлив актьор го е измъчвал, та се отдаде изцяло на професията си.

А моя милост по това време беше вече майстор в ремонтно-механичния цех. След една екскурзия с работната група от цеха в Шумен, Мадара и Велики Преслав, редакторката ме помоли да разкажа на бял лист впечатленията си от пътуването. Дотогава не бях писал нищо и, доколкото умеех, написах на ръка две страници с впечатлението ме. В поредния брой на малкото ни вестничеседмичник "Димитровец" бе отпечатан материалът под заглавие "До Преславския манастир" и отдолу "пътепис". И понятие си няхах що е пътепис, макар да бях чел големия том на дядо Вазов "Великата Рилска пустиня". А дотогава още не бях виждал гордостта на нашите планини.

Но както казва народът ни "Онова, що орисниците орисали, рано или късно човекът ще си го изживее..."

Любителите на литературата вече четвърта година се учеха в литкръжока ни, ръководен от гимназиалния учител Русин Русинов и творбите им се печатаха във вестничето. Та, прочели литкръжочниците пътеписа и току при машината се появи шлосерът Чакъров с вестника в ръка. А и той едновременно с кръжока пееше в хоровия колектив.

"Слушай бе, приятелю, ти защо не дойдеш при нас? Ами че ти си написал такъв пътепис, какъвто аз, който уж съм литератор, публикувал съм разкази и стихотворения, но не се наемам да напиша." - убеждаваше ме колегата хорист. Отказах му, мотивирайки се с това, че като ръководител на смяната не мога да посещавам и кръжок и хоровия колектив. А и не ме влечеше литературата. Никога през ум не ми е минавало да се заловя за перото.

- Ти, другарю Чакъров, си бил две години студент, явно имаш дарба, но накъде съм аз с прогимназиално образование?! Не ми се ще да ставам за смях сред вас. — обясних, а той разочарован си отиде./Това се случи през есента на 1960 година./

На три пъти след това той ме убеждаваше и най-после през февруари 1961г. и аз се включих в кръжока.

*
*   *
/

Беше през 1952 година, когато бях вече усвоил стругарството и почти настигах по-възрастните и опитни в тази професия. Решил се веднъж да имам и аз осигурен хляб и независимост, следях новостите в професията. Четях списания в областта на машиностроенето и попаднах на книжка, в която руски работник-миньор в резултат на отлична организация на труда в бригадата му достигнали нечувани резултати. Заговорило се за Стахановската бригада. Няколко дни след прочитането за този почин, в библиотеката се появи списание, в което инж. Колесов в някой си завод приложил свой метод за скоростно силовото рязане на твърдите метали. По това време колегите, около десетина стругари

, решихме да основем такава бригада и започнем да работим по почина на Стаханов и успоредно по метода на Колесов. И като инициатор, другарите ми решиха и ме избраха за бригадир.

След 5 месеца на организиран труд вече се радвахме на успехите си. Точно тогава при мен дойде Пенчо Калинов. Попита ме защо не съм посетил нито едно тяхно театрално представление. Отговорих му, че работя на три смени и затова ми е невъзможно да бъда на всички културни мероприятия. Той се похвали, че трупата му имала успех и че следващия сезон ще поставят "Боряна"...

Слушах го и му се радвах, че един работник с талант на актьор ще влее усилията си в общата духовна култура на обществото ни в града. Но, уви! Напразно отидоха надеждите ни. Повече той и не помисли за театрална самодейност.

*

*   *

Пенчо Калинов е роден на 1 октомври 1936 г. в село Малко Враново, Русенско, в бедно земеделско семейство. Баща му е родом от с. Бръшлен, Русенско. Вероятно е бил зет при тъст си, но за съжаление Пенчо рано, още от юноша, останал сирак. Овдовялата му майка впоследствие решила да се премести и живее в дома на свекъра в Бръшлен.

След завършване на прогимназия Пенчо се ориентирал към професията на фрезиста и заминал в Русе, където завършил професионално училище.

Национализираната фабрика "Мюлхаупт и сие" преименували в завод "Георги Димитров". През това време ръководството набирало младежи за бъдещия кадър на разширяващия се в нови сгради завод.

Приели Калинов и той своевременно започнал да посещава представленията на театъра ни. Подир няколкото гледани пиеси, онова, генетично заложеното в младежа, напирало в душата му. През есента на 1952 година той решил да следва едногодишния курс за подготовка на самодейни артисти в Пловдив.

След завършване на курса, със съдействието на актьор, подбрали бъдещите самодейци в театралната труппа, на която художествен ръководител станал актьора Ганев. Но, както вече казахме по-горе, за съжаление на Калинов, тя се разпадна.

*
*   *

Изнизаха се неусетно около десетина години. Вероятно разочарован от неуспеха си, Калинов, макар да е чел малкия ни ежеседмичник, в който се публикуваха произведенията на литкръжочниците, той не им е обърнал внимание. Та за какво ли се блъскат, горките, си е мислил той?! Би отишъл в някой кръжок като онзи, на интелектуалците в Дома на учителите, но тук?! – колебаел се Пенчо Калинов.

*
*   *

Изнизаха се неусетно около десет години. Вероятно разочарован от неуспеха си, Калинов, макар да е чел малкия ни ежеседмичник, в който се публикуваха произведенията на литкръжочниците, той не им обърнал внимание.

И току един ден той дойде всред нас, което беше изненада за всички ни, освен за председателя на кръжока ни Атанас Чакъров:
- Уверен бях, че и него той е праогитирал.

Дълго време, навярно след половин година, Калинов представи едно стихотворение. Позволявам си, уважаеми читателю, да поверя на страниците на книгата си, едно от първите му стихове:

ПЕРПЕТУУМ МОБИЛЕ

Изправлям се пред теб, съвременнико мой,
и дяволски е трудно в стих да те опиша!
В утрото замислен, усмихнат вечерта,

ти все ми се изплъзваш.
Когато спра пред тебе, ти тръгваш пак
напред –
да уловя не мога погледа ти вперен
някъде, където ти виждаш нещо ново.
И все пред мен вървиш!
И ако все тъй крачиш, аз няма да успея
да те нарисувам на този празен лист,
но нищо! Може би така е по-добре
вместо да замръзнеш в поза на герой.

Вероятно Пенчо Калинов дълго е мислил над бъдещата си творба, преди да седне пред белия лист. Затова в период от около 15 години той написа немного на брой стихотворения и няколко разкази. А и не всички бяха публикувани, както в нашето седмично вестниче, тъй и в местния всекидневник, където веднъж в месеца се появяваха творби на русенски творци.

Но за сметка на това, творбите му и най-вече стихотворенията са с дълбок философски подтекст.

Характерното във външния му облик на творец е това, че по време на работа било на машината и най-вече при фрезата, той беше замислен и с часове през деня не разговаряше с хората. Вероятно в тая замисленост, той в паметта си е обмислял бъдещото си произведение. Защото и по време на обсъжданията на творбите в литкръжока, а и впоследствие в клуба при читалище "Зора", той внимателно и съсредоточено слушаше четящия творбата си – стихотворение или разказ. Последен се изказваше и то безкомпромисно. правеше открит и аналитичен разбор на обсъжданата творба.

Скромността му проличаваше, когато по предложение на художествения ръководител го канеха да представи творбата си за публикуване, а той отказваше. Правеше предложение за ония, които за първи път сполучливо са написали свое стихотворение. Явно чуждо му бе самоизтъкването.

След завършване на курса, със съдействието на актьор, подбрали бъдещите самодейци в театралната трупа, на която художествен ръководител станал актьора Ганев. Но, както вече казахме по-горе, за съжаление на Калинов, тя се разпадна.

*
*   *

Изнизаха се неусетно около десетина години. Вероятно разочарован от неуспеха си, Калинов, макар да е чел малкия ни ежеседмичник, в който се публикуваха произведенията на литкръжочниците, той не им е обърнал внимание. Та за какво ли се блъскат, горките, си е мислил той?! Би отишъл в някой кръжок като онзи, на интелектуалците в Дома на учителите, но тук?! – колебаел се Пенчо Калинов.

*
*   *

Изнизаха се неусетно около десет години. Вероятно разочарован от неуспеха си, Калинов, макар да е чел малкия ни ежеседмичник, в който се публикуваха произведенията на литкръжочниците, той не им обърнал внимание.

И току един ден той дойде всред нас, което беше изненада за всички ни, освен за председателя на кръжока ни Атанас Чакъров:

- Уверен бях, че и него той е проагитирал.

Дълго време, навярно след половин година, Калинов представи едно стихотворение. Позволявам си, уважаеми читателю, да поверя на страниците на книгата си, едно от първите му стихове:

ПЕРПЕТУУМ МОБИЛЕ

Изправям се пред теб, съвременнико мой,
и дяволски е трудно в стих да те опиша!
В утрото замислен, усмихнат вечерта,

ти все ми се изплъзваш.

Когато спра пред тебе, ти тръгваш пак
напред –

да уловя не мога погледа ти вперен
някъде, където ти виждаш нещо ново.

И все пред мен вървиш!

И ако все тъй крачиш, аз няма да успее
да те нарисувам на този празен лист,
но нищо! Може би така е по-добре
вместо да замръзнеш в поза на герой.

Вероятно Пенчо Калинов дълго е мислил над бъдещата си творба, преди да седне пред белия лист. Затова в период от около 15 години той написа немного на брой стихотворения и няколко разкази. А и не всички бяха публикувани, както в нашето седмично вестниче, тъй и в местния всекидневник, където веднъж в месеца се появяваха творби на русенски творци.

Но за сметка на това, творбите му и най-вече стихотворенията са с дълбок философски подтекст.

Характерното във външния му облик на творец е това, че по време на работа било на машината и най-вече при фрезата, той беше замислен и с часове през деня не разговаряше с хората. Вероятно в тая замисленост, той в паметта си е обмислял бъдещото си произведение. Защото и по време на обсъжданията на творбите в литкръжока, а и впоследствие в клуба при читалище "Зора", той внимателно и съсредоточено слушаше четящия творбата си – стихотворение или разказ. Последен се изказваше и то безкомпромисно. правеше открит и аналитичен разбор на обсъжданата творба.

Скромността му проличаваше, когато по предложение на художествения ръководител го канеха да представи творбата си за публикуване, а той отказваше. Правеше предложение за ония, които за първи път сполучливо са написали свое стихотворение. Явно чуждо му бе самоизтъкването.

*   *

Неусетно се изнизаха около петнайсетината години, през които Пенчо Калинов активно участва и в двата самодейни кръжок и клуб "Л. Каравелов" при читалище "Зора". През последните една-две години беше престанал да твори много добрите си разкази и стихотворения. Впечатленията от някои от разказите му бяха поезия в проза. Особено ме впечатли разказът му "Лунна соната". Не случайно е поставил това заглавие. Богата му душевност на поет е отразена и музикалното, генетично заложено у него, се появи в тази негова творба. Рядко съчетание на музикалното с поетичното настроение по време на четенето ще почувства читателят.

И тук, според мен, той извърши престъпление по отношение на вродения у него талант на поет и белетрист. Изразявам мое мнение, а и това на болшинството от творците в клуба ни тогава. Години – около три на брой – той все по-рядко посещаваше клуба, докато изведнъж престана и напразно го търсехме по телефона, защото живее в краен квартал на града ни.

Най-неочаквано узнахме, че Пенчо Калинов е солист в самодейния туристически хор "Дунавско ехо". В този хор близо половината са бивши хористи – пенсионери, които до закриването на хоровия колектив при завод "Г. Димитров" са пели в него. Присъствах на един от концертите на този хор /"Дунавско ехо"/ в салона на Русенска филхармония. Там чух соловото пеене на Калинов и останах възхитен от представянето му като солист. С вълнуващо чувство изпя той една от известните планинарски песни, пяти през годините. И публиката заслужено го награди с ръкопляскане.

*
*   *

В заключителната глава на настоящия си пореден очерк съм изкушен да разкажа за притежавания от Пенчо Калинов талант

на драматург.

Беше през 1987 година. Десетина години преди това бях написал документален разказ под заглавие "И сега е фронт, но мирно време не". Този мой разказ раздвижи духовете сред шестхилядния трудов колектив на завода. Но за беда на истинските герои – зам. директора и няколкото други инженери и работници в един от решаващите за производството цехове, някои от ръководителите като зам. директора, видели себе си. А имената бяха псевдонимни. Главното бе, че работниците се радваха ; за първи път се критикуваха грешките на ръководещите, които се откриваха в лицето на началниците им.

И на Калинов направило силно впечатление. След година време го помолих да ползва материала като основа за написване на пиеса в два варианта. Дълго се колеба и мисли, докато най-после склони. Три години работихме съвместно и накрая представихме пиесата пред художествен съвет на местната русенска телевизия. Одобриха и двата варианта за театър и телевизионен филм, но следваше да искат и одобрението на висшестоящото ръководство в София. Но за наше съжаление върнаха ръкописа, отхвърляйки го под предлог, че пиесата е остро критична по отношение метода на ръководство при НАРОДНАТА ВЛАСТ.

По това време ежегодно писатели от столицата пристигаха на срещи с читатели. Предложихме пиесата на Величко Нешков и Иван Аржентински. След прочитането ѝ Нешков я одобри и покани Константин /Диди/ Димчев на среща. Представихме му пиесата и той я взе да я прочете. Одобри я и на следващата ни среща заяви, че на своя отговорност ще разработи сценарий за представяне на пиесата под заглавие: "А сега накъде!?"

За наше съжаление и обща скръб на русенските почитатели на творчеството му на актьор, той сложи край на живота си.

Пиесата ни бе предадена в Държавен архив.

23 септември 1999 г.

И В ЗАЛЕЗА НА ДНИТЕ ТАЛАНТЛИВИЯТ СЕ ИЗЯВИ

Ако народът ни тачи големия творец и събирач на народни мъдрости Петко Р. Славейков, това го оправдава за безкрайните такива като: "По-добре късно отколкото никога".

В нашия случай поговорката се покрива с реалностите в изявите на художествения герой в този документален очерк.

Никола Йорданов – Мазара /по името на известния ни оперен певец Тодор Мазаров/ навярно прикачено му за изключителните му певчески възможности, в които имах случая да се уверя по-късно от запознаването ни.

Никола Йорданов е роден на 10 август 1927 година в град Русе. Произхожда от учителско семейство. Още от ранната си възраст проличал

талантът му на певец. Навярно е наследил някого от дедите си, а и семейната му среда е помогнала. При събирането в дома му с близки приятели се създавали условия заедно с възрастните той да пее някогашните шлагерни песни. Дядо му бил много религиозен и имал голямо желание внукът да учи в Семинарията.

В двора си имали голямо черничево дърво, на което малкият Николайчо се качвал и пеел песента "Очи черные". Минувачите по улицата се спирали и с удивление слушали и ръкопляскали.

В разговорите с майка си по отношение на дарбата му, тя била уверена, че подобно на другите потомци - братовчедите ѝ Ивайка и Ангел Сладкарови, е наследил този

певчески дар. Що се отнася до Ангел Сладкаров, той бил основател на Оперетата в България, а и впоследствие заминал за Германия, където работил дълги години с много добрия си глас и се завърнал в пенсионната си възраст. Сестра му Иванка Сладкарова е била солистка в Софийската опера.

На 14-годишна възраст Никола Йорданов претърпял операция от апендицит. Скоро след това заболял от жълтеница, в следствие на което му се уврежда черния дроб. С големи усилия и грижи завършил Мъжката гимназия в Русе, където не е участвал в хоров състав, поради горните причини. Но, когато се заговорило в града, че ще се поставят основите на "Оперната дружба", в душата му се усилило желанието да се включи в нея. Обявена била вестта, че се започват изпити за хоровия състав. Той се явил в определения час в салона на сегашния куклен театър. Изпитът се провежда от Константин Илиев в съпровод на пиано. Никола Йорданов се представя с италианската канцонета "Мама", която дълги години преди това е влизала в детския му репертоар. И сега, след толкова години, Йорданов си спомня как е завършил този изпит пред големия музиколог Константин Илиев.

- Единствено мен поздрави с голяма радост и крепко стисна десницата ми. – казва Йорданов.

По това време главен ръководител на "Оперната дружба" е бил г-н Казанджиев /Фалана /. В първата си изява като хорист имал щастието да участва в оперетата "Хубавата Елена" от Офенбах. Скоро след това получил повиквателна за отбиване на военната си служба. Служил в Общовойскови свързочен полк – София като радист. Там изучавал немалко радиотехника и най-вече телеграфия, а морзовата азбука и досега не е забравил. За началниците си бил любимец, който ги развеселявал с песните си в съпровод на китара. След няколко месеца в полка пристигнала комисия за излъчване на добри гласове и за организиране на военнопредставителен хор. Той бил сформиран в Първи пехотен полк. Тук Йорданов се изявил със своите способности и бил избран за солист на хора.

След отбиването на военната си служба, Йорданов останал в София, където се настанил на квартира и с голямо старание започнал да изучава вокално изкуство при

тогавашния оперен певец Димитър Ненков. Успоредно с това се включил и в групи за изучаване на солфеж и пиано. След доста трудности той успял да постъпи на работа в кооперация "Елкооп" като електротехник, за да може да посреща разходите си по обучението. В кооперацията, където работел, работниците го можели да пее. За този период от време Йорданов си спомня с радост. Когато веднъж отишъл при учителя си по пеене, много се изненадал, че същият му бил подсигурил място в Софийския оперетен театър, където трябвало да отиде и да се представи. За съжаление не можал да постъпи там, защото за втори път се разболял от жълтеница. Останал си само със спомените от София.

Преди да напусне столицата, имал интересен случай. Пътувайки с приятел в трамвая под такта на трамвайния ход, той не можал да се стърпи и запял със силен глас нещо от някаква опера. Слизайки от трамвая, пътниците, на брой около двацет души, го наобиколили. Един възрастен гражданин го поздравил като стиснал десницата му и казал:

- Ти, момче, с тоя глас ще имаш голямо бъдеще.

Дотук била фазата за тъй мечтаната кариера. Съгласно съветите на лекарите, той напуснал столицата.

Завърнал се в Русе, Никола Йорданов започва работа в завод "Георги Димитров" като фрезист. Докато работил там, участвал в заводския хор, ръководен от диригента Христо Дюлгеров. Не след дълго постъпва на работа в "Мерки и измервателни уреди" като проверител, по-късно като касиер в "Товарна гара" и накрая като снабдител в завод "Фазан", където се пенсионира. Междувременно се оженил и създал щастливо семейно огнище. Тук, в домашен уют, започнал да заучава италиански канцонети от два сборника, които имал и които записвал на аудиокасети с акомпанимент на китара.

Постепенно преминал към собствени композиции по стихове на наши писатели като Вазов, Дебелянов, Яворов и др. През всичките пенсионерски години е записал двеста песни с негови авторски мелодии, от които и негови стихове със собствени мелодии. Повече от записите му звучат, изпълнени от дуети, но са изпълнявани и само от него. Най-много песни е създал по стихове на Димчо Дебелянов, от когото получавал

вдъхновение.

Никола Йорданов има разрешение от Министерството на културата, отдел "Авторско право", за издаване на касети и разпространението им. Член е на дружеството на композиторите "Музикаутор", където са регистрирани всичките му авторски песни.

Тази високо патриотична дейност на Никола Йорданов не е останала незабелязана. Местните вестници "Бряг", "Русе 22" и списанието "Една седмица в Русе" отразиха на страниците си в интервюта и очерков материал творчеството на скромния и талантлив пенсионер-труженик в духовния живот на града ни. Той безвъзмездно е участвал и продължава да участва в културни мероприятия в града като представител на читалище "Христо Ботев". Дава своя принос и в изявите на читалище "Зора" и в клубовете на пенсионерите в града. Там Никола Йорданов - Мазара пее или включва касетофона си с изпълнените от него авторски дуети. Сред пенсионерите има внушително число интелектуалци като инженери, лекари, учители и други, които с удоволствие и изненада го слушат и накрая бурно му ръкопляскаат. Напоследък той е търсен отвсякъде да участва в културни изяви. През пролетта на тази година / 1999 г. / участва в юбилейното тържество на моя милост по случай навършването ми на 80 години и представянето на първата ми публикувана книга "Последният лов". На това тържество участва наравно с оперния артист, баритона Венцислав Воденичаров./Който впрочем също безвъзмездно участва в редица изяви в града и фестивали в сградата./

Една от последните изяви на Никола Йорданов бе участието му в националния фестивал "Златен кестен" в град Петрич. Тук като представител на читалище "Христо Ботев" се е наредил сред най-добрите изпълнители на прегледа на читалищата в Дома на културата.

В заключение да пожелаем на прекрасния певец и композитор в залеза на дните му още много жизненост и здраве, за да ни поднесе нови творби в областта на поезията и музиката.

19 октомври 1999 г.

Съдържание

Предговор	5
Пръв измежду първите	7
Не ще заглъхне ехото от песните им	12
Българският Орфей в гастроли по световните оперни сцени ...	19
Издънките на корените на трите чинара	27
Един от поредните му таланти	34
И в залеза на дните талантливият се изяви	43

ПРОВЕРЕН - 2017

Стоян Коев

Ехото от песните им
остави светли следи

Първо издание
Тираж – 500 бр.
Предпечатна подготовка – П & Н

За контакти с автора – 23-95-79
Русе 1999 г.

Регионална библиотека
"Любен Каравелов"- Русе

120000809686

